

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา :
โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภวังค์
และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง

ปริญญญา ไตรพรหม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตุลาคม 2552

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา :
โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภวังค์
และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง

ปริญญญา ไตรพรหม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

A GUIDELINE DEVELOPMENT FOR PROMOTING LEARNING RESOURCE USAGE FOR
SMALL SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PRANAKHON SI AYUTTHAYA
EDUCATIONAL SERVICE AREA. CASE STUDY ; WAT THAMMAI SCHOOL,
WAT SRI PAWANG SCHOOL AND WAT LADRAHONG SCHOOL

PATINYA TRAI PROM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

October 2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
กรณีศึกษา: โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวงค์
และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง

โดย นายปฏิญญา ไตรพรหม

สาขา การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ดร.กীরติ ศรีวิเชียร)

..... กรรมการ
(ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง)

..... กรรมการ
(ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง)

..... กรรมการ
(ดร.รุ่งโรจน์ มีคุณ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

.....อธิการบดี
(ดร.บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ)

ตุลาคม พ.ศ. 2552

ปริญญญา ไตรพรหม. (2552). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับ
สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโหง.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง , ดร.จิตชัย สนั่นเสียง.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และ
นักเรียน โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโหง โดยใช้เทคนิค
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ
แบบสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก
ที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการ
สถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน แนวทางการดำเนินงานมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน
แนวทาง การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน
ออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและ
ประชาชนทราบ 2) การดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ นำแผนงาน โครงการ
กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน พัฒนานุเคราะห์โดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษา
ดูงาน ค้นคว้า และจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ และ
3) การติดตามประเมินผล และรายงาน ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการ
ติดตาม ประเมินผล ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ประเมินผลร่วมกัน
ระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และรายงานผลการปฏิบัติงานตาม
แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ โดยผู้บริหารสถานศึกษา
ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อแนวทางการส่งเสริมการใช้
แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นแนวทางการส่งเสริม
การใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

Patinya Triprom. (2009). **A Guideline Development for Promoting Learning Resource Usage for Small Schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area. Case Study : Wat Thammai School, Wat Sri Pawang School and Wat Ldrahong School.** Master Thesis, M.Ed. (Education Administration).
Phranakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Advisory Committee : Dr.Amornrat Sananseang, Dr.Chidchai Sananseang.

ABSTRACT

The purpose of the research was to develop guidelines for promoting learning resource usage for small schools under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area. The samples were school administrators, teachers, school committee, parents and students of Wat Thammai School, Wat Sri Pawang School and Wat Ldrahong School by using Participatory Action Research. The research tools were group conversation, interviewing form, questionnaire, and handout of using learning resources. The data was analyzed by the content.

The findings revealed that developed guidelines were in accordance with problems and needs of school administrators, teachers, school committee, parents and students. The guidelines consisted of 3 steps as follows: 1) planning by surveying the potential of schools, designing the management and arranging activities in the learning resources, and informing students and public; 2) performing the promotion of learning resource usage by following the plans, improving the personnel by holding the meetings and seminars, educational visits, researching, managing sources, setting roles, budgets, building; and 3) monitoring and reporting by determining objectives, tools and duration of evaluation, evaluating among school administrators, teachers, school committee, parents and students, and reporting the performance. The school administrators, teachers, school committee, parents and students were satisfied with suitable guidelines for promoting learning resource usage of small schools.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงจาก ดร.บูรพาทิศ พลอยสุวรรณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง และ ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา ให้ความรู้ชี้แนะในการประยุกต์ใช้เทคนิค การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปวิจัยและพัฒนางาน จนเกิดผลสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการอจลรา คหินทพงศ์ ผู้อำนวยการเรณู ศรีนิล และ ผู้อำนวยการอภิญา อ่อนจริง ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียน วัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโห่งทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สละเวลา อันมีค่ายิ่งให้โอกาสผู้วิจัย และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมวิจัยและพัฒนาแนวทางส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้เป็นอย่างดี

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบบูชาแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความเมตตา สั่งสอน อบรม เกื้อหนุนให้การศึกษาและความรู้แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ปฎิญา ไตรพรหม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรับปรุง พ.ศ. 2545.....	11
แหล่งเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544	15
หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้.....	17
แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้.....	37
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
สรุปแนวคิดแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 60
	ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง..... 60
	ขั้นที่ 2 พัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง..... 63
	ขั้นที่ 3 ทดลองใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่..... 65
	ขั้นที่ 4 ประเมินผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่..... 67
4	บริบทของโรงเรียน..... 69
	โรงเรียนวัดท่าใหม่ 69
	โรงเรียนวัดวัดศรีภักดิ์..... 71
	โรงเรียนวัดลาดระโห่ง 74
5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 78
	ขั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และ โรงเรียนวัดลาดระโห่ง..... 78
	ขั้นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง..... 81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) ขั้นที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทดลองใช้แนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่.....	83
ขั้นที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลการใช้แนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่.....	84
6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก ปฏิทินการปฏิบัติงานขั้นตอนการวิจัย	99
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้บรรยายและ ประเด็นการบรรยาย.....	101
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์	104
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและประเด็นสนทนากลุ่ม	107
ภาคผนวก จ คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก.....	117
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์เพื่องานวิจัย การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก.....	163
ภาคผนวก ช แบบบันทึกการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก.....	167
ภาคผนวก ซ หนังสือขออนุญาตนักศึกษาร่วมงานวิจัย	169
ประวัติของผู้วิจัย	171

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ของนักวิชาการต่าง ๆ.....	49

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 แนวการจัดการศึกษา	12
3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านการจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้	39
4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	40
5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	41
6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก ด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา.....	42